

Eliya — Ñetti bi ñetteel bi

Nañu ko xamle

Jeff Pippenger

2023-09-29

Ba noppee ci waxtu bi ñuy saraxe saraxu ngoon, Iliyàs yonent bi jegeesi, ne: “Yaw Aji Sax ji, Yàlla Abraham, Isaaxa ak Israyil, na xamleesi tey ne yaw yaay Yàlla ci Israyil, te man maa ngi doon sa jaam, te lii lépp ma ko def ci sa kàddu.” 1 Kings 18:36.

Noo ngi doon xamale melokan yu Eliya yor ci melokaanu misaal. Benn ci yooyu mooy ne liggéey ak yégleb Eliya, Yowaana Mi Sóobu ndox ak William Miller nekkoon nañu jumtukaayi atte. Seen yégleb la Boroom bi jëfandikoo ngir nattu seeny jaar-jaari jamono yu seen bopp. Yeesu wax na ne bu fekkee moom ñëwul woon, Yawut ya di werante ba xajoo duñu amoon bàkkaar.

Bu ma ñëwoon wax ak ñoom, duñu amoon bàkkaar; waaye léegi amuñu pexe ngir sèpp seen bàkkaar. John 15:22.

Esekiyel mi ngi jàppale benn doxalin bu mel ni moom ci Yawut yi di xeexante ci ay wax yu tuuti ci jamonoam.

Ndaxte ay doom yu ñuul xol lañu te ñu dëgër xol. Maa ngi lay yónni ci ñoom; te dangay wax ñoom ne: Nii la Boroom bi Yàlla wax. Te ñoom, muy déglu mbaa muy bañ déglu, (ndaxte kër gu fippu lañu,) waaye dinañu xam ne ab yonent amoon na ci seen biir. Ezekiel 2:4, 5.

Misaalu Eliya dafay boole wéram bi muy jumtukaayu àtte.

“Ñi ñoon ñi ngi jëf ci yégleb ndawmalaka ñetteel bi, dañuy seet Mbind mi ci benn pexe mi Baay Miller jël woon. Ci téere bu ndaw ba ñuy tudde Views of the Prophecies and Prophetic Chronology, Baay Miller joxe na toftale yu woyof waaye xel mu leer te am solo yii ngir njàngum Biibël ak firiwaayam:

“1. Baat bu nekk war naa am jëfandikoom bu baax ci mbir mi ñu wone ci Biibël bi; 2. Mbind mi lépp soxla na, te dees na ko xam ci jëf ju takku ak jang gu baax; 3. Dara ju ñu feeñal ci Mbind mi mēnuñu koo nēbbal, te duñu koo nēbbal, ci ñi ñaan ak ngēm, te duñu yēngu; 4. Ngir dēggoo njàngale, dafa war nga boole mboolem Mbind mi ci mbir mi nga bēgg a xam, te nga bàyyi baat bu nekk mu am jëfam wu baax; te su fekkee nga man a sos sa xalaat te amul benn juuyoo, doo man a nekk ci njuumte; 5. Mbind mi dafa war a doon ki koy firndeel boppam, ndax mooy sart boppam. Su ma sukkandikoo ci jangalekat ngir mu firndeel ma ko, te mu xayma rekk ci tekki gi, walla mu bēgg ne li noonu la ngir ngēmam gu mboolloomam, walla ngir ñu jàpp ko ku xam-xam, kon nag xaymaam, bēgg-bēggam, ngēmam, walla xamam mooy sama sart, waaye du Biibël bi.”

“Li ci kaw mooy benn xaaj ci yoon yi; te ci sunu jàngum Biibël, ñun ñépp dana nu def lu baax su nu déglu te topp pexe yi ñu tēral.”

“Ngëm gu dëgg mooy lu ñu sos ci Mbind mi sell yi; waaye Seytaane di jëfandikoo ay pexe yu bare ngir wetti Mbind mi te dugal juumte, ba tax war nañu am mën a moytu bu baax su fekke ne nit bëgg xam li ñuy jàngal dëgg-dëgg. Benn ci mag yi réy ci ngirëm yi jamono jii mooy taxaw lool ci yëg-yëg, te nit di woote ne moom ku jub la, fekk muy bañ wax yu leer yi ci Kàddu Yàlla ndaxte kàddu googu àndul ak yëg-yëgam. Ñu bare amuñu benn fondemañ ngir seen ngëm ludul yëg-yëg. Seen diine daldi taxaw ci coono ak tar; bu loolu jeexee, seen ngëm dem na. Yëg-yëg man naa doon paxteef, waaye Kàddu Yàlla mooy dugub ji. Te ‘lan la,’ yonent bi wax, ‘paxteef ci digganteem ak dugub ji?’”

“Du kenn war a ñaare nit ku ñu di daan ndax moom jëfagul woon ci leer ak xam-xam yu mu masul am te mënul leen a jot. Waaye ñu bare di bañ a déggal dëgg gi ñu leen di jox jaarale ko ci ndaw yi Kirist, ndaxte bëgg nañu méngoo ak sàrtu àddina si; te dëgg gi jot ci seen xel, leer gi leer ci seen ruu, mooy leen di daan ci Bésu Àtte ba. Ci fan yii mujj, am nanu leer gu dajale, gu nekkoon a leer ba jaarati yépp, te dees na nu tere àtte ak yeneen yoonu yoonu ngir loolu. Yoonu sell gi boddul ak yoonu àddina; mooy yoon wu ñu yékkati. Su nu doxee ci yoon wii, su nu daw ci yoonu ndigali Boroom bi, dina nu gis ne ‘yoonu aji jub ñi mel na ak leer gu ne tàmbalee fenk, di gëna leer ba ag bës bu mat sëkk.’” Review and Herald, November 25, 1884.

Nun deñoo “ndax ñu jëfandikoo woonul leer ak xam-xam bu” nu “masul am, te” nu “mënuñu ko jot.” Li gën a am solo ci wax jii mooy kàddu gi ne “mënuñu ko jot.” Eliya, Yaxya ak Miller da ñuy tegu leer ngir seen ay jamono, leer gu ñu mën a jot. Nekkug seen yégle dafa dindi muur gi ñuy wooye ci yoonu États-Unis “plausible deniability.” Baatu Eliya ci benn jamono bu nekk, bu feeñee, dafay dindi bépp “plausible deniability,” ba tax muy teg mbooloo mi bépp ci yeneen jamono yoonu njubalu ci leer gi ñu fiy wone booba.

“Samay mbokk waxoon na benn yoon ne du dëgg dara lu jëm ci njàngale gi nu téye, ndax ragal na ne dees na ko gëmal. Bëggul woon ñëw ci ndaje yi, walla déglu waxtaan yi; waaye gannaaw ga mu wax ne gis na ne am na bàkkaar ni ku leen dëgg. Yàlla joxoon na ko yoon ngir xam dëgg gi, te Dina ko teg ci kaw yëfi yoon woowu. Am na ñu bari ci sunu biir ñi am ñàkk xol ci biir njàngale yi ñuy waxtaane léegi. Duñu ñëw ngir déglu, duñu seet ci dal te xel mu sedd, waaye dañuy génne seen ay weddi ci lëndëm gi. Ñoom dañoo seddlu bu baax ak seen taxawaay. ‘Yow nga wax ne, Man am naa alal, yokk naa ci yéefar, te soxlaawuma dara; te xamoo ne yaa ngi torox, te metti, te ñàkk, te gumb, te rafetul ci yaram: maa ngi la digal nga jënd ci man wurus wu ñu seet ci safara, ngir nga man a neex; ak mbubb mu weex, ngir nga sol ko, ba rusug sa rafetul yaram feeñul; te nga diw sa bët ak garab gu ñuy diw bët, ngir nga man a gis. Ñépp ñi ma bëgg, damay leen yedd ak yar; kon nag, farlu te tuub’ (Peeñu 3:17–19).”

«Li bind mi jëm ci ñi dund ci suufam bataaxal bi, waaye bëgguuñu ñëw ngir dëgg ko. Naka nga xam ne Boroom bi dafa may ay firnde yu bees ci dëggam, di ko teg ci bennoon taxawaay bu bees, ngir yoonu Boroom bi ñu waajal ko? Yan pexe nga tëral ngir leer gu bees dugge ci rang yi ci xeetu Yàlla? Ban firnde nga am ne Yàlla yónnee wul leeram ci doomam yi? War na ñu bàyyi bépp doylloo sa bopp, boppu-bëgg, ak réyit xel ci sa opinioñ. War na nu ñëw ca tàñki Yeesu, te jàng ci Moom mi lewet te suufe xol. Yeesu jàngalul woon taalibeem yi ni rabbi yi daan jàngalee seen taalibe. Bari ci Yawut ya ñëw te déglu, bi Kirist di wone kumpay mucc gi, waaye ñëwuñu woon ngir jàng; ñëw nañu woon ngir xultu ko, ngir jàpp ko ci benn juuyoo

walla jëf ju yearul, ngir am lu ñuy jëfandikoo ngir xeex xel mbooloo mi. Dañoو kontaan ak seen xam-xam, waaye doom yi Yàlla war nañu xam baatub Sàmmkat bu Dëgg bi. Ndax du jamono jii la ñu gën a war a woor te ñaan Yàlla? Nu ngi ci safara juy jur juuyoo, ci safara juy tax ñu sàkku wet gu wuute ci pexe bu diirante; ndax waruñu wut Yàlla ak xol bu dëgër, ak toroxalu bakkan, ngir nu xam li di dëgg?» Selected Messages, téere 1, 413.

Ñi dañuy yonnté kàddug Eliya, ay jomtukaay lañu ci atisub àtte, ci benn yoonu sellal bu di waajal yoon wi ngir yonntekatub kóllère gi ñëw setal kër Yàlla ga. Ci matal liggéeyu setal kër Yàlla ga, leerug dëgg gu jamono jii mooy feeñ. Su fekkoon ne deesuko feeñal, ñi Kirist doon seet te tey di leen setal dinañu des ak seen mbubb mu Lawodise buy nax seen bopp. Eliya mooy melokaanu benn minisère buy wone dëgg gi ni jomtukaayu àtte. Looloo tax ñu xamal nu ne ñi bañ a nangu yégleb Yaxya Miy Sob, mënuñu woon a am njariñ ci njàngale Yeesu.

«Yees na ma delloo ci yégle gu njëkk gi ci ñëw gu njëkk gu Kirist. Yóntent Yaxya dees na ko yónni ak xel ak kàttanu Eliya ngir waajal yoonu Yeesu. Ñi bañ seede Yaxya, jàngale yi Yeesu jàngaloon jariñuñu leen.» Early Writings, 258.

Ci biir yu yonent yi tektal ngir misaal setal gi Yàlla di setalee ay doomam, am na benn yégle bu dëggug jamono bii bu ubbeeku, buy teg mbooloom xeetu jamono jii ci yoon ngir tànn mbaa lëndëm mbaa leer.

Waaye yaw Daniel, tëjël wax yi, te tëjël téere bi ci càkk ba ci jamono ji mujj; ñu bare dinañu daw ba ñëw, te xam-xam dina yokku.... Mu ne ko: Demal sa yoon, Daniel; ndaxte wax yi dañu leen tëj te tàmpée ba ci jamono ji mujj. Ñu bare dinañu set, te weexal leen, te nattoo leen; waaye ñi bon dinañu def lu bon; kenn ci ñi bon du ko xam, waaye ñi am xel dinañu ko xam. Daniel 12:4, 9, 10.

Ñi ñu nga doon tegtal yégle Eliya ci seen jamono yu nekk, Kirist mooy xamale ne ñoom ay ndawam lañu ngir jëfandikoo leen ni ay jomtukaay yu àtte. Lii la Eliya doon fësal bi mu nee: “na xamleese tey ne yaw yaay Yàlla ci Israyil, te man maa ngi sa jaam, te def naa mbir yii yépp ci sa kàddu.”

Dëgg gi itam la Yeesu wax ci Yaxya Mënbakat bi.

Bi ñuy dem, Yeesu tàmbalee wax ak mbooloo mi ci mbirum Yowaana ne: “Lu ngeen génn dem gis ca màndiñ ma? Ndax garab gu tuuti guy yëngu ci ngelaw li? Waaye lu ngeen génn dem gis? Ndax nit ku sol yére yu nooy? Xoolleen, ñiy sol yére yu nooy dañuy nekk ci kër yu buur yi. Waaye lu ngeen génn dem gis? Ab yonent? Waaw, maa ngi leen koy wax, te moo ëpp ab yonent. Ndax mooy ki ñu bindoon ci mbiram ne: ‘Xoolal, maa ngi yónni sama ndaw ci sa kanam, mooy xàll yoon wi ci sa kanam.’” Macë 11:7–10.

Yowaana moo weesu ab yonent la woonul, waaye dafa doon jomtukaayub àtte, te ñu xamoon liggéeyam ci jamono ji mu nekkoon; ndaxte ñoom demoon nañu ca màndiñ ma ngir gis ko, ni Israayil mépp dikoonoon Karmel ci ndigalu Axaab. William Miller dafa xamoon yokkute xam-xam gi ñu ubbiwoon ci atum 1798. Mu doon nañu feeñaliku ñi daw di wër Kàddu Yàlla bi, bi xam-xam di yokku. Baatam sukkandikoo woon na ci waxtuy wax yu yonent yi, te ci atum 1840

baatam ak liggéeyam ñu teg nañu ko ci kanamu jamonoam ak ni bu leer ba àddina Protestaanj mépp xooloon ngir gis ndax yoonu liggéeyam gi dina am njariñ. Bi loolu wéralee, ñu yóbbu baatam bi wër àddina si.

“Ci atum 1840 am beneen yeneen bu melokaan ci matug waxu Yàlla tax na mbir mu yaatu am yéene. Ñaari at laata loolu, Josiah Litch, kenn ci sarxalkat jàngalekat yi gën a siiw ci waareel ñëwug ñaareelu bi, moos na génne ab leeral ci Peeñu Yàlla 9, di yégle ne Nguuru Ottoman dina daanu. Topp ci ay waññi-jëfem, kàttan googu war na a daanu... ci 11i Fanweer 1840, bu kàttanu Ottoman bi nekk Constantinople manees na xaar ne dina bëtt. Te loolu, gëm naa ne, dees na gis ne noonu la.”

“Ci waxtu wi ñu waxoon bu wóor, Turki, jaarale ko ci ay ndawam, nangu na aarug réewi Europ yu bokk ci benn, te noonu moo teg boppam ci suufu nguug xeei réew yu Kirisciyeñ. Xew-xewu boobu matal na kañ la ci yégleb gi. Bi ñu ko xamee, mbooloo yu bare gëm nañu ne yoonu tekki waxi yonent yi Miller ak ñi bokk ak moom jëfandikoo dafa jub; te loxol gu réy may nañu ko ci yëngu-yëngub dikkug Almasi bi. Nit ñu am xam-xam ak daraja bokk nañu ak Miller, muy ci waare ak ci bind ak siiwal ay gis-gisam, te diggante 1840 ak 1844 liggéey bi yaatu na gaaw lool.” The Great Controversy, 334, 335.

Ci diggante “1840 ba 1844” moo di jaar-jaari “juróom-ñaari dëgg-dëggi” yi nekk ci Yàlla wax ji ci Peeñu kapitu 10. Ci jaar-jaar boobu, benn liggéeyu setal, miñu misaal ci Malasi kapitu 3, ak ñaari setalu kër Yàlla yi Almasi defoon, tàmbalee na. Liggéeyu setal boobu dafa doon jéem-jéem bu yokkute, mi sukkandikoo ci xam-xamu Miller ci njiitu “benn bës mooy benn at.” Ñi teewlu ndigal Eliya ngi waajal yoon wi ngir ndawsi kóllëre gi ñëw na ci lu gaaw ci kërám bu sell bi, te ñoom itam dañoo di misaalu jumtukaayu àtte bi ndawsi kóllëre gi di jëfandikoo ngir góobale ñi tànn lëndëm taxaw leer.

Man maa ngi leen di sóob ci ndox ngir ngeen tuub seeni bàkkaar; waaye ki di ñëw sama gannaaw moo gën a am doole ma, te yeyoowuma sax a yóbbu ay dàllam; moom dina leen sóob ci Xel mu Sell mi ak safara. Peppam a ngi ci loxoom, te dina setal ba noppi bérabam gu ñu daan mbey, dajale dugubam ci sàqam; waaye mboor mi dina ko lakk ak safara su dul fey. Macë 3:11, 12.

Ca jamono Kirist bi te mel ni Yowaana 6:66, dafay ñàkk taalibe yu bare dëgg-dëgg lu ko gën a bari ci beneen waxtu wu nekk. Ci The Desire of Ages, fa ñuy waxee bindub Yowaana bii, yoonu jëfandikoo waxu yonent yi mooy sax sababu bi taalibe ya demoon. Mënulñu woon a xam ne li di dëgg ci yaram mooy tegtal li di ci xel ak ruu, te ni ko ndawtal bi Pool waxe, li di ci yaram moo jiitu li di ci ruu.

Noonu itam naa ci bind ne: Nit ku jëkk ki, Adama, defees na ko bakkan buy dund; waaye Adama mu mujj mi, defees na ko ruu buy dundël. Waaye lii di lu ruuulul, mooy li jiitu woonul; li jiitu mooy li nit dëkk ci kaw moom; gannaaw loolu, ñëw na li ruuul. 1 Corinthians 15:45, 46.

Yawutul te duñu, te moo tax dañu manul woon a xam Almasi bi mu fésalee ne mooy mburu asamaan bi war a lekk. Aada ak cosaan yi gëna am doole metodoloji bi Almasi moom ci boppam jëfandikoo woon. Ci mbirum jaar-jaar boobu, Soeur White bind na:

“Ci yëngu nit ñi ci seen ragaladiñu, taalibé yooyu gën a sore ak Yeesu. Ñu mer lool, te bëgg a gaañ Musalkat bi, ba itam doylloo seen mbañeel bu bon bu Farisen ya, ñu dellu ko gannaaw, te bàyyi ko ak xeeb. Ñoom dañoo def seen tànn, jël melokaan bi te bàyyi ruu bi, jël peel bi te bàyyi cëru bi. Seen dogal gannaaw loolu du woon dellusi mukk; ndaxte dootuñu doxati ak Yeesu.”

“ ‘Ki fanam nekk na ci loxoom, te dina setal boppam lépp bu baax, te dajale dugubam ci sàkkam.’ Macë 3:12. Loolu moo nekkoon benn ci jamono yi ñuy setale. Jaarale ko ci waxi dëgg, ñu doon tas xob ba ak dugub ba. Ndaxte ñoo bare woon a fonk seen bopp te jubal seen bopp ba bañ a nangu yedd, te bëgg addina lool ba bañ a nangu dund gu fees ak woyofal, ñu bare dëddug nañu Yeesu. Te ñu bare tey itam di def noonu. Baken yi ñuy seetlu tey niñu seetlee woon taalibe ya ca jàngu ba ca Kapernawum. Bu ñu jëfandikoo dëgg ba jox ko xol, ñuy gis ne seen dund mengoowul ak coobare Yàlla. Ñuy gis ne soxla nañu soppeku gu mat ci seen bopp; waaye bëgguuñu yëngu ci liggéeyu bañ sa bopp boobu. Moo tax bu seeni bàkkaar feeñee, ñuy mer. Ñuy dem, fekk na leen loolu ci njàqare, ni taalibe ya bàyyi Yeesu, di jàmbat naan: ‘Kàddu gu metti la; kan moo ko man a dëgg?’ ” The Desire of Ages, 392.

Mooy yonnent bu kóllère bi ci Malasi moo diis doomi Lewi yi ak safara. Mu sellal na bu baax bépp suufu xalisam, di séddale pepp bi ak xaftaan bi. Liggéey boobu, daf koy def ak woyof. Woyof mooy li waral séddale gi, te woyof mooy ndigalu dëgg jamono jii ci bépp jaar-jaar bu mu sellalee doomi Lewi yi. Woyof mooy yégle Eliya ak yonnent yi, ñuy teewal jumptukaayu àtte.

Xooluleen, dina yónni sama ndaw, te mooy waajal yoon wi ci sama kanam; te Boroom bi ngeen di seet, dina ñëw ci mbetteel ci këràm ju sell ji; waaye itam ndawum kóllère gi, ki ngeen di bannexal xol ci moom — xooluleen, dina ñëw, képp ku nekk la Boroom Kàttan yi wax. Waaye kan moo man a muñ bésub ñëwam? Te kan moo man a taxaw bu feeñee? Ndaxte moom mel na ni safara buy setal wuruskat, te mel itam ni saabu boroom raxas yére yi. Dina toog ni kuy setal ak di laabal xalis; dina sellal doomi Lewi yi, te dina leen setal ni wurus ak xalis, ngir ñu man a jébbal Boroom bi sarax gu jub. Kon saraxu Yuda ak Yerusaleem dina neex Boroom bi, ni ci fan yu yàgg ya, ak ni ci at yu njëkk ya. Malasi 3:1–4.

Ki ñëw gannaaw Yaxya miy Sóobkat bi, mooy Ki di sellal bérabu dàggam ak wéñ, te mel ni safara buy seet set. Jëf ju sellal jii, ndaw kàddug kóllère bi moo koy matale, te loolu mooy firndeel nettali yoon wu Boroom bi di dugg ci kóllère ak askan wu bees wu Mu tànn ngir kóllère. Ba Israyil ju yàgg jiiñee ci jaamug Misra, benn mbirum nettali bu sell boobu mooy mbirum “taaw bu njëkk.” Muy dee taaw yu njëkk yi Misra, walla Yàlla di wax ne Israyil mooy Taawam bu njëkk.

Te dangay Firawna ne ko: Boroom bi nee na, Israayil mooy sama doom, sama taaw bu jëkk: te maa ngi la wax, bàyyil sama doom mu dem, ngir mu jaamu ma; te su fekke dangay bañ koo bàyyi mu dem, xoolal, dinaa rey sa doom, sa taaw bu jëkk. Eksod 4:22, 23.

Ba Yàlla duggee ci kóllère ak Israayil ci mucc gi mu leen musalé Misra, pexe bu sell bi mooyoon ne bépp doom ju góor ji njëkk ci bépp giir ci xeti Israayil dinañu ko jébbal liggéeyu saraxalekat. Waaye ba ñu rebelée ci mbóot wu wurus wi, giiru Lewi rekk moo taxaw ak Musaa ci wàllu yi doon fexee. Ndax seen sàmm kóllère, Yàlla dindi na pexeem boobu ne bépp doom ju góor ji njëkk ci bépp giir dinañu ko jébbal saraxalekat gi, te mu bàyyi yeneen giir yi, jox giiru Lewi doxalin bu

taxaw te kenn bokku ci tegu saraxalekat gi. Bu yonnettub kóllère bi setalee doomi Lewi yi, loolu dafa tegu ci benn jaar-jaar bu fésal ne askanu kóllère gu jiitu gi ñuy bàyyi, ngir askanu kóllère gu bees gi. Loolu mooyoon li xew ci Yaxya miy Sóob, ci ñi ñuy wax Millerites, te dina xew itam ci ñi téeméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent. Diggante 1840 ak 1844, tambali nañu ab yoonu sellal, jaar ci jéego bu nattu woon, mooy yégleb waxu yonent wi ñu joxoon William Miller. Loolu indi na ba Boroom bi bett seet dikk ci kër-yàllaam ci 22 Oktoobar 1844, waaye yoonu sellal boobu jeexul woon ba 1863.

“Ñaari yégle bi nekk ci Daniel 8:14, ‘Ba ñaari junni ak ñetti téeméeri fan, noonu dees na sellal kër-yàlla gi,’ ak yégleb malaaka bu njëkk bi, ‘Ragal-leen Yàlla, te jox ko ndam; ndax waxtu àtteem agsi na,’ dañoo jublu woon ci liggéeyu Kirist ci biir bérab bu gën a sell ba, ci àtteb seetlu bi, te du woon ci dikkug Kirist ngir jotli xotam nitam yi ak alag ñi bon. Njuumte ba nekkul woon ci waññi waxtuy yégle yi, waaye ci mbir mi war a xew ci mujjeefu 2300 fan yi. Jaarale ko ci njuumte boobu, gëmka yi dañi sonn ci disappointemanj, waaye lépp lu yégle woon ci waxi yégle yi, ak lépp lu ñu amoon ndigal ci Mbind mi ngir yaakaar ko, am na woon. Ci dëgg-dëgg, ca saa si ñuy jooy ndax seen yaakaar dafa lajj, xew-xew bi yégleb ba waxoon dafa amoon, te moom la war a mat sëkk balaa Boroom bi feeñ ngir may peyam surgaam yi.”

“Kirist dafa agsiwul ci suuf, ni ñu ko yaakaaroon, waaye, ni ko misaal ma doon jëfandikoo ngir won lu ñëw, mu dem ci biir bu gëna sell bu kër Yàlla ga nekk ci asamaan. Yonent Daniel wone na ko ne, ci jamono jooju, moo ngi ñëw ca Mag mi Yàgg a Nekk ba: ‘Gis naa ci peeñu guddi yi, te gis naa itam ku mel ni Doomu nit, di ñëw ak niir yi ci asamaan, te mu ñëw’—du ci suuf, waaye—‘ca Mag mi Yàgg a Nekk ba, te ñu indil Ko ci kanamam.’ Daniel 7:13.”

“Ñëw bii itam itam ci waxees na ko itam jàmmu waxkat Malaki ne: ‘Boroom bi, ki ngeen di seet, dina ñëw ci saa si ca kër Yàllaam; moom itam Moom ndaw liir gi, ki ngeen di bannex ci moom: xool-leen, dina ñëw,’ la Boroom mbooloom yi wax.” Malaki 3:1. Ñëwug Boroom bi ci kër Yàllaam, ci seen nit ñi, dafa amoon ci saa si, te ñu ko yaakaarul woon. Ñoom dañoo doon xaar ne dina ñëw ci suuf, “ak safara su leer di feyyu ci ñi xamul Yàlla, te dëggalul xebaar bu baax bi.” 2 Tessalonisen 1:8.

“Waaye nit ña nekkuñu woon ba noppi ngir dajeek seen Boroom. Am na woon benn liggéeyu waajal war a matal ci seen kaw. Waroon nañu leen a jox leer, ngir jëmal seen xel ca templu Yàlla bi nekk ci asamaan; te su ñuy topp, ci ngëm, seen Saraxalekat bu Kowe bi ci liggéeyam fa, ay warugar yu bees dinañu feeñal. Beneen yégleb bu waare ak njàngale waroon nañu ko jox kanam mbooloom gëmka ñi.

Nebi bi wax ne: “Kan mooy man a muñ bésab ñëwam? te kan mooy taxaw bu feeñee? ndaxte moom mel na ak safara su ñuy setal xalis, te mel na itam ak saboon bu ñuy raxase mbubb; dina toog ni ki setal te sellal xalis; dina sellal doomi Lewi yi, te watal leen ni wurus ak xalis, ngir ñu man a joxe Boroom bi sarax gu ànd ak njub.” Malasi 3:2, 3. Ñi dund ci kaw suuf ba tey, bu àtteb Yeesu Kirist di tàmbaalee bañ a wéy ci kër-yàlla ga ci kaw, war nañu taxaw ci kanamu Yàlla ju sell ji, amul benn diggante. Seen yére yu war a nekk yu set wecc, te seen jikko yu war a sellal ci bàkkaar jaarale ko ci deretu sprinkling. Jaarale ko ci yiwub Yàlla ak seen cëru bopp bu góor-góorlu, war nañu nekk way noot ci xareb lu bon. Bi àtteb seetkat biy doxee ci asamaan, bi bàkkaari way gëm yu réccu yi di nekk diñu leen dindi ci kër-yàlla ga, am

na warugar liggéey wu bees gu sellal, di dindi bàkkaar, ci biir askanu Yàlla ci kaw suuf. Liggéey wii feeñ na gën a leer ci yégle yi nekk ci Peeñu gi 14.

«Bu liggéey bi bu yeesoo, toppkat yu Kirist dinañu nekk waajal ngir feeñam. “Kon saraxu Yuda ak Yerusaleem dina neex Boroom bi, ni ci fan yu jëkk ya, ak ni ci at yu jëkk ya.” Malasi 3:4. Kon it kërgeem gi sunu Boroom dina jël ci boppam bu dikkée, dina doon “jëkkër ju tedd, te amul benn xaaf, walla benn xonq, walla lu mel noonu.” Efes 5:27. Kon moom dina feeñ “ni suba si, rafet ni weer wi, set wecc ni jant bi, te tiit ni mbooloom xarekat yu yékkati seen raaya.” Kántug Suleymaan 6:10.»

“Buut yit ci ñëwug Boroom bi ci ay kërám, Malasi itam wax na lu jiitu ci ñaareel ñëwëm, mooy ñëwam ngir jëfandikoo àttebi, ci wax yii: ‘Te dinaa jegesi ci yéen ngir àtte; te dinaa ne seede su gaaw ci kaw ñi jëf ay njibar, ak ci kaw ñi njaaloo, ak ci kaw ñi giñ lu dul dëgg, ak ci kaw ñi toqatal aji-liggéey bi ci peyam, jigéen jaaykat bi ak jirim ji amul baay, ak ñi weddi doxal doxandéem bi ci yoonam, te ragaluwuñu Ma, wax na Boroom xare yi.’ Malachi 3:5. Yudaa tēj na ci benn xew-xew boobu bi, bi muy wax ne: ‘Xool-leen, Boroom bi ngi ñëw ak fukki junniy ay santoom, ngir àtte ñépp, te wone ñépp ñi bon ci seen biir mboolem jëf yu bon yi ñu def.’ Jude 14, 15. Ñëw gii, ak ñëwug Boroom bi ci ay kërám, ay xew-xew la yu wuute te beru benn ak beneen.”

“Ñëw Kirist ci sun saraxalekat bu mag bi dem ba ca biir bérab bu gën a sell bi ngir setal kër Yàlla gi, ni ko Daniel 8:14 wone; ñëwug Doomu nit ki ca Boroom fan yi, ni ñu ko taxawal ci Daniel 7:13; ak ñëwug Boroom bi ca kërám ga, ni Malaasi waxoon ko lui xew ci kanam, ay melokaanu benn benn mbir lañu; te loolu itam mooy lu ñu tegtal ci ñëwug jëkker ji ca céet ga, ni Kirist waxe ko ci léebub fukki janq yi, ci Macë 25.” The Great Controversy, 424–426.

Ñent “ñëw” lañu wax ci mujjal kàddu gi, te yépp benn “ñëw” lañu doon tekki, waaye ñu misaal ko ñeenti yoon yu wuute. Benn ci yooyu “ñëw” mooy léeb bu fukki janq.

«Ñu bëgg naa teg ma yooni ci léebu fukki janq yi, juróom ñoo xam-xam, te juróom ñi ci des dof. Léebu bii dafa amoon, te dina mat ba ci bépp arafam, ndaxte am na jëfandikoo gu weesu ngir jamono jii, te ni yéglebu ñetteel malaaka bi, mu matoon na, te dina wéy di dëgg gu jëm ci jamono jii ba àddina tēj.» Review and Herald, 19 Ut 1890.

Bu ñent “ñëw yi” ñooy “melokaanu benn mbir,” kon ñent “ñëw yi” yooyu, yi amoon sàkk ci ndoorte gu Adventism ci yëngu-yëngu Millerite bi, “dinañu amaat” “ba ci beneen araf” ci yëngu-yëngu Elijah bi ci mujjug Adventism.

William Miller ak ñi toppandoo Millerites dañoo doon ay wuutukaay yu bees ngir yégleb malaaka bu njëkk bi, te ci benn xaaj boobu ci Early Writings bi nu fanaan a waxal, yégleb malaaka bu njëkk bi amoon na benn benn melokaan ak Yaxya Miy-bëtiis bi. Nu jëloon xaaj bi ne ñi bañ yégleb Yaxya Miy-bëtiis bi, mënulñu woon a jariñoo ci njàngale yi Yeesu. Ci xët wi ci topp, mu ne: “Ñi bañoon yégleb bu njëkk bi, mënulñu woon a jariñoo ci ñaareel bi; te it jariñuñu woon ci yuuxu guddi gi digg, mi waroon a waajal leen ngir dugg ak Yeesu ci ngëm ca biir bérab bu gën a sell bi ci kër-yàlla ju asamaan ji.” William Miller ak Yaxya Miy-bëtiis bi ñoom ñaar ñépp dañoo doon ay wuutukaay yu atte.

Bu ñaar kenn bañoon a feeñ, seeni jamono yu mucc yépp duñu leen daan xeebal ci bañ leer gi. Yàlla jëfandikoo ñaari ndawsi yooyu ngir dindi càngooru bàkkaar bu Laodise, te noonu Mu wonee rafetul, baree dellu ci njubadi bu Laodise bu ñi ñëwoon nit ñi tànn. Loolu Mu def ko ci indiw ab yégle bu, su ñu ko nangoo walla ñu ko bañ, dees na ko jëfandikoo ci àtte, muy misaal ne ab yonent amoon na ci seen biir. Jaar-jaaru 1840 ba 1844, misaaloom moo doon safara su desc ndëkk ci saraxu Eliya ci tundu Karmel. Yonent bu dëgg bi sàkku nañu ko ci digganteem ak yonent yu dëng.

Nii ñëw na fa nu wara teg ci kanam njubteel diggante sellal gi mi dox ba gannaaw 22 Oktoobar 1844. Sœur White wax na ne gannaaw 22 Oktoobar 1844, “nit ñi nekkuñu woon ba noppi ngir dajje ak seen Boroom. Am naat woon liggéeyu waajal bu war a matal ci ñoom. War nañu woon a jox leer, di jublu seen xel ca kër Yàlla ga nekk ci asamaan; te bu ñuy topp, ci ngëm, seen Saraxalekat Bu Mag ci liggéeyam foofa, wareef yu bees dinañu feeñ. Benn yeneen bataaxalu waare ak njàngale waroon nañu ko jox mbooloom gëm gi.”

Bi Adventisme bañee “juróom ñaar-fukk ak juróom” yi nekk ci Leewiit 26, yi Danyel woowe “giñu” Musaa, ñoom dañoo ñàkk seen mën a xàm ne yoonu sellal gi dafa doon wéy ba weesu seen liggéey bu jëkk bi ci dégg ak xam dëgg yi jàppandikoo ak ubbi àtte ba.

Dina ñuy jëflante ak doxalin sellal gu sax ci mbind mi ci topp, te tàmbalee boole bu jub wàll wi Protestantis bu dëgg bi Adventismu Millerite jot ci at yi 1840 ak wàll wu Republicanisme.